

Sociální pedagogika

Neorganizovaná mládež II.

doc. Michal Kaplánek, Th.D.

Přednáška – 22. 3. 2024

Individuální pedagogické doprovázení – Informal Education

Ústřední role pedagoga: Informální pedagog“ vytváří atmosféru dialogu a je vnímavý k situaci mladých lidí, tzn.

- 1) vytváří a podporuje „forked road situations“
- 2) řídí se třemi principy: be with – be open – go with the flow
- 3) předává znalosti, schopnosti a ctnosti, které jsou předpokladem politické participace
- 4) realizuje procesní kurikulum
- 5) jeho metodou je „learning by doing“
- 6) provádí pravidelně sebereflexi a sebehodnocení
- 7) má jasné pořadí hodnot

Zásady sociálně-pedagogické práce s neorganizovanou mládeží

1. Doprovázet v autonomním vytváření vlastního života
2. Vycházet z aktuální osobní situace mladého člověka
3. Rozvíjet kritické myšlení
4. Vytvářet podmínky k budování silné vnitřní identity
5. Pracovat na základě profesionálního pomáhajícího vztahu
6. Pracovat se skupinou a její dynamikou
7. Poskytnout mládeži prostor k interakci se společností
8. Umožnit získat volnočasovou kompetenci

Doprovázet v autonomním vytváření vlastního života

- Individualizace = každý je režisérem vlastního života
- Doprovázení = *Hilfe zur Selbsthilfe*
- Autonomie = rostoucí nezávislost na rodičích, ale také na vlivu referenční skupiny, reklamy a dobových trendů
- Autonomie je vždy relativní. Svoboda neznamena život bez závazků.

Vycházet z aktuální osobní situace mladého člověka

- Východisko: detailní životní analýza situace mladého člověka, z níž pak vycházejí požadavky, cíle a úkoly
- Předpoklad (viz inf.education): be with
- Otázka pedagoga: Čím můžeme přispět k osobnostnímu růstu a rozvoji tohoto mladého člověka?
- Pomoc k vytvoření „životního projektu“

Rozvoj kritického myšlení

- Rozvoj kritického myšlení = učit se rozlišovat (pravé od falešného)
- Rozvoj morálního úsudku (Kohlberg)
- Soustředit se na existenciální otázky:
 - Kdo jsem?
 - Jaké vztahy chci mít s ostatními lidmi?
 - V jaké společnosti chci žít?
- Předpoklady pedagoga:
 - Kritické myšlení a autentický vztah

Budování silné vnitřní identity

- Mladý člověk je již od mládí stavěn před úkol zvládat více identit. Chová se jinak v různých rolích.
- „Identita přestupní stanice“, kdy chování je úzce spojené s právě hranou rolí, vyvolává otázky a nároky:
 - Otázky: Kdo opravdu jsem? Jaké je moje pravé já?
 - Nároky: zvládnout tzv. multiidentitu na základě stabilního obrazu intrapersonální identity, která je tvořena vědomím totožnosti sebe sama: „Já jsem zde, a takový/á tady budu i zítra.“
 - Kerry Young: Self-image – Self esteem
 - Konfrontace s náboženskými a kulturními kořeny

Profesionální pomáhající vztah

- Vytváření identity je celoživotní úkol, v němž hrají významnou roli tzv. „significant others“
- Kdo jsou „significant others“ v mém životě? (Podnět k rozhovoru ve skupině)
- Může být sociální pedagog „significant other“?
- Má být sociální pedagog „significant other“?

Otázky pro diskusi

1. část diskuse (10 + 10 min.)

- Který člověk měl (nebo má) na mě největší vliv? V rodině? Mimo rodinu?
- Hraje pracovník s mládeží někdy tuto roli? Pokud ano, uveďte příklady.

2. část diskuse (10 + 10 min.)

- Je to tak dobře?
- Jaké poučení si z toho vezmeme pro vztahy k těm, kdo jsou nám svěřeni?

Práce se skupinou a její dynamikou

- Role sociálního pedagoga je zde v práci „sociálního architekta“, který přiměřeně ovlivňuje skupinové procesy a buduje atmosféru prostředí (Robertson)
- Předpoklady:
 - znalost rolí a vztahů ve skupině (sociogram)
 - znalost pravidel vývoje skupiny
 - ovládání metod zaměřených na změnu obrazu skupiny, jako např. metoda systemické konstelace

Interakce skupiny mládeže se společnostmi

- Umožnit „přivlastnění sociálního prostoru“, ale přitom zůstat v komunikaci s vnějším prostředím (obcí, komunitou)
- Kompenzace formální výchovy výchovou neformální a informální, aby nebyla škola jediným místem participace
- Participace na životě obce, kraje, státu („strukturovaný dialog s mládeží“)

Volnočasová kompetence

- Pedagogika volného času je také výchova „pro volný čas“
- Cílem je získání „volnočasové kompetence“
 - Umět svobodně zacházet s úseky života, v nichž se mohu svobodně rozhodovat
 - Dosáhnout kompetencí, které mi umožní plnohodnotně prožívat také ty životní období a chvíle, kdy nevykonávám placenou práci